

Nytt skoleår: SFO og usikre førsteklasinger

Hver høst har mange førsteklasinger sitt første møte med skolen gjennom SFO og Aktivitetsskolen. Det er ikke like lett for alle. Overgangen fra barnehagen og sommerferie kan være stor. Spesielt vanskelig kan det være dersom barnet ikke kjenner noen, eller dersom barnet mangler gode relasjoner til barn det kjenner fra tidligere.

Barn er dessuten forskjellige på alle vis, og reagerer ulikt. Der noen er grunnleggende trygge er det andre som ikke er det. Dette må SFO og Aktivitetsskolen ta høyde for, for å fange opp og fange inn elever, og for å sikre at alle har en best mulig start på et langt skoleløp.

SFO må ha mye på stell

Førsteklassinger på SFO/ Aktivitetsskolen i tiden før skolestart og de første ukene etter skolestart, er kanskje den største og mest sårbare utfordringen som SFO møter gjennom året. Klarer ikke SFO å ta godt i mot og å sikre trygghet, tilhørighet og deltakelse hos ferske førsteklasinger, så har den feilet. SFO er for mange inngangsporten til skolen, på både godt og vondt.

Dette er ikke alltid lett for SFO. Det kan være stor gjennomtrekk i stillinger med mange nyansatte hvert år, og det kan variere stort i hvilken grad ansatte har erfaring med arbeid med barn. I tillegg er ansatte på SFO like forskjellige som alle andre voksne mht. nærvær, relasjonsstyrke, initiativ, og vilje og evne til å være i forkant.

Gjennomtrekk, varierende erfaring og ansattes forskjellighet forutsetter at SFO har gode rutiner på mange områder, blant annet for å skolere nyansatte. Dersom skolering mangler eller har et for dårlig innhold kan det bli vanskelig for noen og enhver.

Utgangspunktet når man lager føringer for ansatte på SFO/ Aktivitetsskolen må være at ingen føring er for enkel. SFO-/ Aktivitetsskoleleder må ikke gå i den fella det er å tro at "dette må vel de ansatte bare vite, forstå eller gjøre, uten at jeg sier det til dem". Det kan hende det stemmer men det kan også hende at det er veldig feil.

Absolutte føringer

De første dagene bør SFO-innsatsen rettes mot første trinn og inn mot alle nye elever. En fast organisering med primærkontakter for elever og elevgrupper kan gjøre det lettere å bygge relasjoner mellom ansatte og enkelteleven.

Heldigvis er det mange elever som kjenner hverandre, som får til å leke sammen, som har noen kjente å sitte ved siden av, og som ikke trenger spesielt mye ekstra. SFO ansatte bør imidlertid kartlegge om det finnes elever som trenger spesiell oppfølging, ha sin særkontakt, bør oppsøkes, betrygges og dras med, må trøstes, eller av andre grunner må følges opp spesielt.

Noen absolutte føringer ligger derfor i bunn og kan gjerne repeteres som en huskeliste, samt deles ut skriftlig til nyanasatte ved jobbstart.

Ikke vent på henvendelser. Oppsøk.

Det forventes av alle ansatte på SFO at de tar initiativ og oppsøker elever. Det holder ikke bare å være på tilbudssiden og si at elever skal komme eller oppsøke om det er noe. Mange gjør det ikke, spesielt ikke den første tiden før skolestart og etter at skolen har startet, hvor de ikke kjenner så mange og alt føles nytt og usikkert.

Nærvær

Bruk øynene og følg med: Er det noen som går alene? Er det noen som gråter eller ser lei seg ut? Er det noen som trenger trøst og kanskje bli holdt rundt? Er det noen du ikke får blikkontakt med? Er det noen som ikke får være med? Er det noen som gjør uakseptable ting mot andre? Er det noen som trenger en voksen i nærheten av seg av ulike grunner? Er det noen som trenger et tilbud om "Kom å gå sammen med meg"? Trenger elever noen som tar initiativ til felleslek som legger tilrette for at flere blir med, og flere blir kjent?

Ikke gå sammen flere voksne. Vær der for eleven.

Det er fort gjort at ansatte kan ha mer oppmerksomhet for hverandre enn for det som skjer rundt. Nærvær og tilstedeværelse for elever stiller krav til oss voksne at vi ikke velger å gjøre andre ting som kan ta konsentrasjonen. Dette er spesielt viktig de første ukene hvor voksne er ukjente for elevene, og elevene er ukjente for de voksne. Å gjøre noe sammen med elever bidrar til samspill og gjør at man blir kjent.

Lær deg navn

Det er alltid et sjakktrekk å lære seg navn på elever, og spesielt på elever som mer enn de fleste trenger å bli sett, trenger omsorg, trenger at det er voksne rundt som bryr seg og som kan gi trygghet. Å kunne navn og å bruke det inn mot eleven kan være med på å gi trygghet.

Ta initiativ. Gå og spør

Kjenner du noen her? Er det noe du har lyst til? Kan jeg få hjelpe deg? Skal jeg hjelpe deg opp på huska? Skal jeg gi dere fart? Kom så deler vi inn lag. Hvem vil være med? Er det noen som har lyst til...? Hvilken barnehage gikk du i? Skal vi prøve å finne de du kjenner, sammen?

Stopp uakseptabel atferd uten å signalisere negativt.

Akkurat som skolen bør ha etablert og snakket igjennom strategier for å takle uakseptabel atferd, så bør SFO i enda større grad ha gjort det samme. Uten fellesstrategier kan det bli vanskelig for både de små elevene og for ansatte som ikke alltid har like stor erfaring i arbeid med barn.

Står du fast i vanskelige situasjoner som du ikke vet hvordan du skal løse eller takle, så ta kontakt med SFO leder. Blir du sint på elever som gjør noe de ikke skal, kan det gjøre situasjonen verre. SFO bør ha fellesstrategier for hva man skal gjøre, og hvordan man skal få det til.

Dersom en elev gjør noe uønsket, for eksempel å ha gått utenfor skolens område, for så å bli møtt med negativitet eller "gjør du det en gang til må jeg sende deg til rektor", kan opplevelsen av skolen bli negativ allerede før den har startet ordentlig.

Husk: De er små og trenger voksne

Å være førsteklasing som ennå ikke har blitt kjent og fortrolig med skolen, med ansatte eller med de andre elevene, er sårbart. Overgangen kan være vanskelig for mange, og da må SFO/ Aktivitetsskolens første prioritet være å trygge.

Stikkord

- Spør
- Dra med
- Driv aktiviteter
- Trøst
- Hjelp
- Vær sammen med
- Grip fatt i
- Vis tilrette

Se også artikkel:

- SFO: Ledelse og veiledning av ansatte